

Mode of access: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N09/477/13/PDF/N0947713.pdf>. – Date of access: 10.01.2016.

3. Аудит безопасности дорожного движения / [Д. В. Капский и др.]; науч. ред. Д. В. Капский; Белорус. гос. ун-т транспорта. – Гомель: БелГУТ, 2015. – 426 с.

4. Конституция Республики Беларусь 1994 года: с изм. и доп., принятыми на респ. референдумах 24 нояб. 1996 г. и 17 окт. 2004 г. – Минск: Акад. М-ва внутр. дел, 2016. – 39 с.

УДК 342.951

Канан Мехти-заде Махме огли, магістр,
Азербайджанська дипломатична академія, м. Баку, Азербайджан

ПОБУДОВА ЯКІСНОЇ СУДОВОЇ СИСТЕМИ ЗА НОРМАМИ КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ

Аналізуючи законодавчу базу, яка першочергово регламентує побудову судової системи в Україні, можна виділити низку ознак, які характеризують структуру всіх гілок і всіх рівнів судової системи та повноваження її складових елементів [2]. Наприклад: забезпечення доступності правосуддя у його організаційному аспекті завдяки побудові розгорнутої мережі судів відповідно до адміністративно-територіального устрою України та утворення системи спеціалізованих судів; визнання певної автономії функціонування спеціалізованих судів, які очолюються відповідними вищими судами; закріплення єдності та моноцентризму системи судів загальної юрисдикції, надання Верховному Суду України статусу найвищого судового органу в системі судів загальної юрисдикції; запровадження апеляційної форми як основного первісного порядку перегляду судових справ; заборона створення судів, порядок формування і компетенція яких не збігаються з порядком утворення і компетенцією судів загальної юрисдикції.

Принцип територіальності побудови судової системи забезпечує територіальне розмежування компетенції однорідних судів, тобто визначає самі межі судового округу. Найбільшого значення дія даного принципу набуває при визначенні мережі судів першого рівня, оскільки вона має бути розгалуженою, щоб забезпечити кожній особі реальну можливість потрапити до судової установи для вирішення своєї справи по суті.

Мережа судових органів має рівномірно поширюватися на всі адміністративно-територіальні одиниці України. А як висновок – межі судових округів (всіх) повинні збігатися з межами адміністративно-територіальних одиниць країни, на які поширюється юрисдикція судів.

Перевагою такої схеми побудови судової системи є те, що вся

інфраструктура держави також побудована з урахуванням її адміністративно-територіального устрою, що надає змогу кожній особі без значних витрат звернутися за захистом своїх прав до свого суду. Така схема побудови виступає одним з чинників забезпечення доступності правосуддя.

Відповідно до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» суди першого рівня (місцеві загальні суди) можуть бути районними, районними у містах, міськими та міськрайонними [1]. Принцип спеціалізації у побудові судової системи є одним з факторів забезпечення права на правосуддя. Ця вимога пов'язана з необхідністю розгляду справи компетентним судом. Компетентний суд – це не лише суд, уповноважений здійснити правосуддя у повному обсязі з винесенням рішення по суті, а й суд, у фаховості якого впевнена особа, яка до нього звертається.

У Законі України «Про судоустрій і статус суддів» закріплено таку побудову судової системи, де мають місце елементи і «зовнішньої», і «внутрішньої» спеціалізації. Критерієм спеціалізації є предмет спірних правовідносин і властива йому відповідна процесуальна процедура. Тому судова система загальної юрисдикції України поділена на суди, що розглядають кримінальні, цивільні, господарські, адміністративні справи та справи про адміністративні правопорушення («зовнішня» спеціалізація). При цьому, у згаданих судах може бути запроваджена спеціалізація суддів по розгляду окремих категорій справ («внутрішня» спеціалізація) [1].

Принцип єдності судової системи проявляється у тому, що в Україні утворена цілісна система судів загальної юрисдикції, яка поєднує функціонування різних судових гілок (кримінальної, цивільної, господарської і адміністративної) з існуванням єдиного найвищого судового органу – Верховного Суду України.

Крім того, принцип єдності включає у себе і такі елементи як: єдині засади організації та діяльності судів; єдиний статус суддів; обов'язкові для всіх судів правила судочинства визначені законом; обов'язковість виконання на території України судових рішень; єдиний порядок організаційного забезпечення діяльності судів; фінансування судів виключно з Державного бюджету України; вирішення питання внутрішньої діяльності судів органами суддівського самоврядування [3].

Принцип інстанційності визначає обсяг процесуальних повноважень суду з вирішення судової справи. Судові інстанції з'явилися лише тоді, коли учасники процесу набули права на скаргу, і ця скарга стала рушійною силою руху справи по вертикалі судових установ. При цьому, обсяг повноважень судів з розгляду і перегляду однієї і тієї самої справи почав відрізнятися, і ця відмінність чітко визначена законом. Для кожної справи встановлюється не більше однієї апеляційної і однієї касаційної інстанції.

Принцип ієрархічності полягає у праві вищого суду переглядати рішення постановлені нижчим судом. З даного принципу випливають декілька важливих правил: вищий суд наділений правом оцінювати законність і обґрунтованість рішень нижчого суду; нижчий суд зобов'язаний виконувати рішення вищого суду; юрисдикція вищого суду має переваги перед юрисдикцією нижчого суду в усіх сумнівах щодо застосування закону.

Принцип доступності правосуддя закріплений в Конституції України, законах, процесуальних кодексах та міжнародних договорах. Даний принцип полягає в забезпеченні усіма зацікавленими особами реальної можливості доступу до правосуддя. На його реалізацію впливають такі фактори: устрій судової системи, розподіл повноважень між судами та визначення їх компетенції, процедура розгляду справ в судах, процедура оскарження судових рішень, виконання судових рішень тощо.

Одним з найважливіших принципів, на нашу думку, є принцип верховенства права, який є необхідною умовою побудови в державі сильної і незалежної судової влади. Так, закони України закріпили рівність судової влади по відношенню до законодавчої та виконавчої влади, а також незалежність суддів при здійсненні судочинства.

Література

1. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 № 1402-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2016. – № 31. – Ст. 545.
2. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
3. Судова система [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uristinfo.net/2011-01-16-19-18-47/283-organizatsija-sudovoyi-vladi-v-ukrayini-marochkin/8878-rozdil-3-sudova-sistema.html>.

УДК 341.721 (043.2)

Лычковский Д. Н., адъюнкт,
Академия Министерства внутренних дел
Республики Беларусь, г. Минск, Республика Беларусь

КОНСТИТУЦИОННО-ПРАВОВЫЕ ГАРАНТИИ НЕПРИКОСНОВЕННОСТИ ЛИЧНОСТИ: ПОНЯТИЕ И СОДЕРЖАНИЕ

В настоящее время среди ученых-правоведов не существует единого взгляда по вопросу гарантий прав и свобод личности. Одни относят к ним специальные правовые средства, другие – кроме средств весь порядок правового регулирования, принципы права, процессуальную форму.